

»Nu kan ingenting stoppa oss!«

HERMANN GÖRING, 1933

Inom en demokrati skall polisen upprätthålla lag och ordning. Den skall garantera säkerhet och ge den enskilde individen skydd och hjälp om det skulle behövas. I en diktatur förvandlas polisen från en hjälpsam hand till ett kraftfullt maktinstrument för att förtrycka medborgarna.

AV MARTIN MÅNSSON

Samarbetet mellan Nazistpartiet, polis och militär kom att kosta miljontals oskyldiga offer livet - mördade för att de tyckte annorlunda eller tillhörde fel etnicitet. I Hitlers värld fanns det inte plats för "mindervärdiga raser" eller "avvikande individer", polisen fick därför en aktiv roll när det gällde att spåra upp dessa oskyldiga människor för att fängsla eller mörda dem.

TYSK POLIS

Det var först under Weimerrepubliken som Tyskland fick en enhetlig poliskår. Under 1920-talet centraliserades hela poliskåren med alla dess olika enheter och avdelningar, vilket i sin tur skulle vara nazisterna till gagn längre fram. Då dessa kom till makten den 30 januari 1933 utsågs en av Hitlers närmaste män, Hermann Göring till inrikesminister i Preussen. På pappret var han underställd vicekansler Franz von Papen, vilket Göring inte bekymrade sig över. Polisen var underställd inrikesminister Görings direkta kontroll, vilket i sin tur skulle få oerhörda konsekvenser. Redan från dag ett klagade Göring: "[Eftersom jag är]

preussisk polisminister får ni bara ut mig ur det här rummet platt på ryggen!" Vicekansler von Papen kördes över utan några som helst moraliska betänkligheter.

Görings första åtgärd var att rensa ut opålitliga polismän, kommissarier och polischefer, det exakta antalet är inte känt men det finns belägg för att minst 1 500 poliser avskedades av den nya regimen. Dessa ersattes med fanatiska nazister, främst ur SA och Heinrich Himmlers SS. Vidare förbjöds kommunister, socialdemokrater och andra anti-nazistiska partier att hålla möten eller sammankomster. Nazifieringen av polisen tog fart omedelbart efter maktövertagandet. Den tyska poliskåren skolades i nazistiskt tänkande och resultatet blev skrämmande. Även den politiska polisen, som sedermera blev ökad under namnet Gestapo, hamnade i händerna på Göring. Den nya ordningsmakten skulle visa sitt rätta ansikte tämligen snabbt. När kommunister eller andra olikänkade misshandlades på öppen gata av nazister lyfte polisen inte ett finger. De hade fått uttryckliga order om att inte ingripa vid dylika lagbrott. Polisen

Ledarskiktet inom SS under ett möte 1939. Från vänster: SS-Oberführer Franz Josef Huber, inspektör för säkerhetspolisen och säkerhetstjänsten i Wien, SS-Oberführer Arthur Nebe, chef för kriminalpolisen, Reichsführer-SS Heinrich Himmler, SS-Obergruppenführer Reinhard Heydrich, chef för RSHA samt SS-Oberführer Heinrich Müller, den fruktade Gestapochefen. Bilderna till artikeln ur Martin Månssons privata arkiv.

deltog aktivt i stormningarna av kommunisternas, socialdemokraternas och fackföreningarnas lokaler. Vid de stora bojkotterna av judiskt ägda företag fanns polisen på plats för att upprätthålla ordningen, det vill säga, hålla undan dem som opponerade sig mot övergreppen. Exempelen på aktioner där polisen aktivt medverkade kan mångfaldigas, inte minst när det gällde att skicka judar, kommunister, socialdemokrater, homosexuella och socialt avvikande till något av de många koncentrationslägren som upprättats.

Som uti de flesta totalitära regimer blev angiveri en del av vardagen. Många oskyldiga drabbades. En oförsiktig eller spontan kommentar kunde resultera i fängelse.

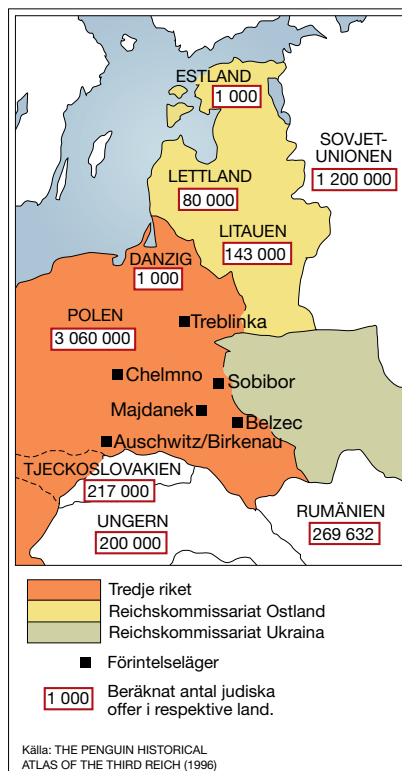
HEINRICH HIMMLER

På regeringsnivå blev intrigerna om kontrollen över polisen många.

Himmler ville inlemma polisen i sitt SS, något som till sist blev verklighet. År 1936 kunde Himmler titulera sig Reichsführer-SS und Chef der Deutschen Polizei. Kontrollen över Gestapo hade redan 1934 överförts från Göring till Himmlers SS strax innan ”de långa knivarnas natt” då Ernst Röhm och merparten av ledargarnityret för SA mördades av SS. Med dödlig effektivitet styrde Göring, Himmler och Heydrich polis och SS-enheter, inte bara SA ledare mördades utan även andra för nazisterna obekväma personer.

Den centralisering av polisen som skett ett tiotal år tidigare var en utmärkt grund för Himmler och SS att stå på. Gestapo och SS säkerhetstjänst SD (Sicherheitsdienst) spann ett finmaskigt nät över Tyskland och synade varje medborgare i sömmarna. Därtill kom kriminalpolisen (Kripo) som gjorde tillslagen utifrån Gestapos och SD:s undersökningar.

1939 skedde en radikal förändring inom hela polisväsendet, Gestapo, Kripo och SD hade många likartade avdelningar vars arbetsuppgifter ofta kolliderade. Reinhard Heydrich, som var chef för SD, vädrade fara, spänningarna mellan de olika polisensheterna hade blivit för många och i en

del fall snudd på ohanterliga. Kripo såg delvis med förakt på sina ”kollegor” inom Gestapo som till största delen bestod av fanatiska nazister, medan Kripo bestod av erfarna polismän som kunde sitt yrke. Lösningen på detta problem resulterade i en helt ny organisation som döptes till Reichssicherheits-hauptamt, RSHA, vars chef blev Reinhard Heydrich. I detta ämbetsverk samlades all polisär verksamhet (SD, Gestapo och Kripo) i olika sektioner. Undantaget ordningspolisen som var ett separat ämbetsverk inom Himmlers imperium under polisgeneralen Kurt Daluge (Från 1943 Alfred Wünnenberg).

INSATSGRUPPERNA

Polisorganisationen inom Nazityskland blev till sist gigantisk och vid krigsutbrottet 1939 skulle organisationen växa ännu mer. I varje ockuperat land sattes en stor polisstyrka upp, enligt samma mönster som i Tyskland, med säkerhetspolis, kriminalpolis, ordningspolis osv. Brutaliteten i de ockuperade länderna skulle bli betydligt värre än i Tyskland. I de mobila likvidationsförbanden, kända som *Einsatzgruppen*, deltog en rad poliser ur ordningspolisen, kriminalpolisen, SD och soldater ur Waffen-SS. Faktum är att majoriteten av medlemmarna i dessa mördarskvadroner kom från den reguljära polisen. Till

Tyska trupper utför en av många masslikvideringar på östfronten.

och med chefen för Kripo, Arthur Nebe, förde tidvis befäl över en Einsatzgruppe! Senare skulle Nebe avrättas för sin inblandning i attentatet mot Hitler den 20 juli 1944.

Inte nog med att den reguljära polisen deltog i Einsatzgruppen, som kom att räkna sina offer i hundra tusental. I början och under kriget satte man upp en rad polisbataljoner, senare polisregementen, som utan pardon mördade tiotusentals män, kvinnor och barn på östfronten. Vanliga familjefäder förvandlades till brutala massmördare, vilket skildras närgånget av Christopher Browning i boken *Helt vanliga män*. På varje frontavsnitt på östfronten utspelade sig samma fruktansvärda scener. Med stor noggrannhet sammanställdes siffrorna på exakt antal mördade, listade efter kön och kategori (jude, rom, sovjetisk politisk kommissarie osv.) och skickades till Berlin för att arkiveras och numera förfasa eftervärlden!

WAFFEN-SS POLISDIVISIONER

Utöver dessa polisenheter sattes det upp två Waffen-SS polisdivisioner som stred tillsammans med

Resultatet av nazisternas fruktansvärda raspolitik, en av många massgravar på östfronten. Just detta foto är från en masslikvidering utförd av Einsatzgruppe D under Otto Ohlendorf.

den reguljära armén på olika frontavsnitt och med varierande framgång. Allt eftersom kriget fortskred sattes nya polisenheter upp, allt från kompanier till bataljoner som inlemmades i något av de armé- och SS-förband som mötte allt hårdare motstånd på samtliga fronter. □

Phil Nix och Georges Jerome har i *The uniformed police forces of the Third Reich 1933–1945* systematiskt studerat den uniformerade polisen och kriminalpolisen med dess otaliga underenheter och fältförband. I årtionden har författarna grävt efter information i arkiv i Europa och i USA. Bevarade originalhandlingar från SS och polisen har visat sig vara en guldgruva för att kunna beskriva denna monstruösa del av polisen. Boken fyller en mycket viktig lucka som akademiskt referensverk över ordningspolisen. Merparten av tidigare publicerat materiel har varit inriktat på Gestapo eller säkerhetspolisen och dess roll i Förintelsen, först nu får vi ta del av den reguljära polisens insatser, dess organisation och dess ledarskikt. Med detaljerade biografier över polisgeneraler och polispresidenter får man en bild av personerna bakom de fasansfulla aktioner som utfördes inom och utom det Tredje riket.

Phil Nix, Georges Jerome

THE UNIFORMED POLICE FORCES OF THE THIRD REICH

382 s, 30,5 x 21,5 cm, rikt ill. i sv/v, inb., hård pärm

PRIS: XXX:– [4469] ENGLSK TEXT

Begränsat lager

